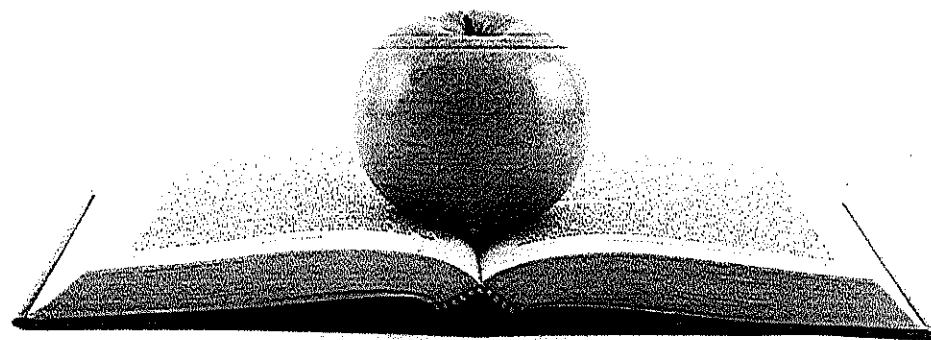

Propostes de model del sistema universitari català

Presidents dels consells socials
de les universitats públiques catalanes

Resum executiu

Barcelona, juliol del 2010

Els signants del document

Núria Basi

Presidenta del Consell
Social de la UPF

Joaquim Boixareu

President del Consell
Social de la UPC

Albert Bou

President del Consell
Social de la UdG

Joaquim Coello

President del Consell
Social de la UB

Àngel Cunillera

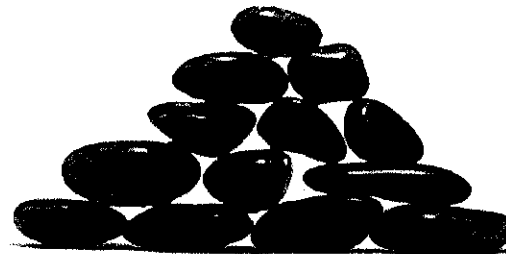
President del Consell
Social de la URV

Alícia Granados

Presidenta del Consell
Social de la UAB

Ramón Roca

President del Consell
Social de la UdL

1. Introducció

2. Valors que sustenten les propostes de millora

3. El model de governança

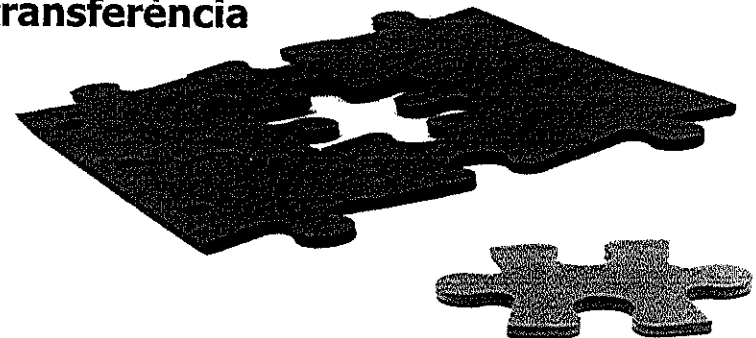
3.1. La governança de la universitat

3.2. La governança del sistema universitari català

4. El model de finançament

5. L'eficiència organitzativa del sistema i el paper de la Universitat de Catalunya

6. Les polítiques en matèria de docència, recerca i transferència

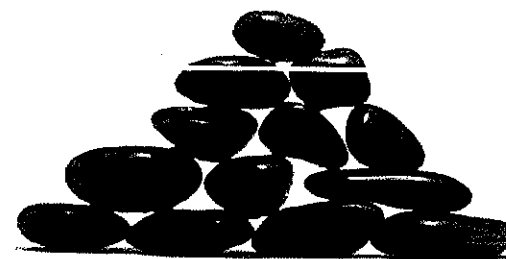
1. Introducció

Les universitats es troben en un moment de canvi, derivat de la construcció de **l'Espai Europeu d'Educació Superior** i la fluctuació del mercat laboral lligat a noves necessitats **socials i econòmiques**. Tot i que el marc jurídic actual és rígid i no permet l'existència de diverses formes de govern o de finançament, l'actual context socioeconòmic configura un moment històric per a un **canvi de paradigma**.

En aquest context, s'han analitzat i proposat millores, fonamentalment, per als aspectes de **governança, finançament i eficiència organitzativa**. També s'han identificat algunes propostes relatives a les **polítiques docents, de recerca i transferència de coneixement**.

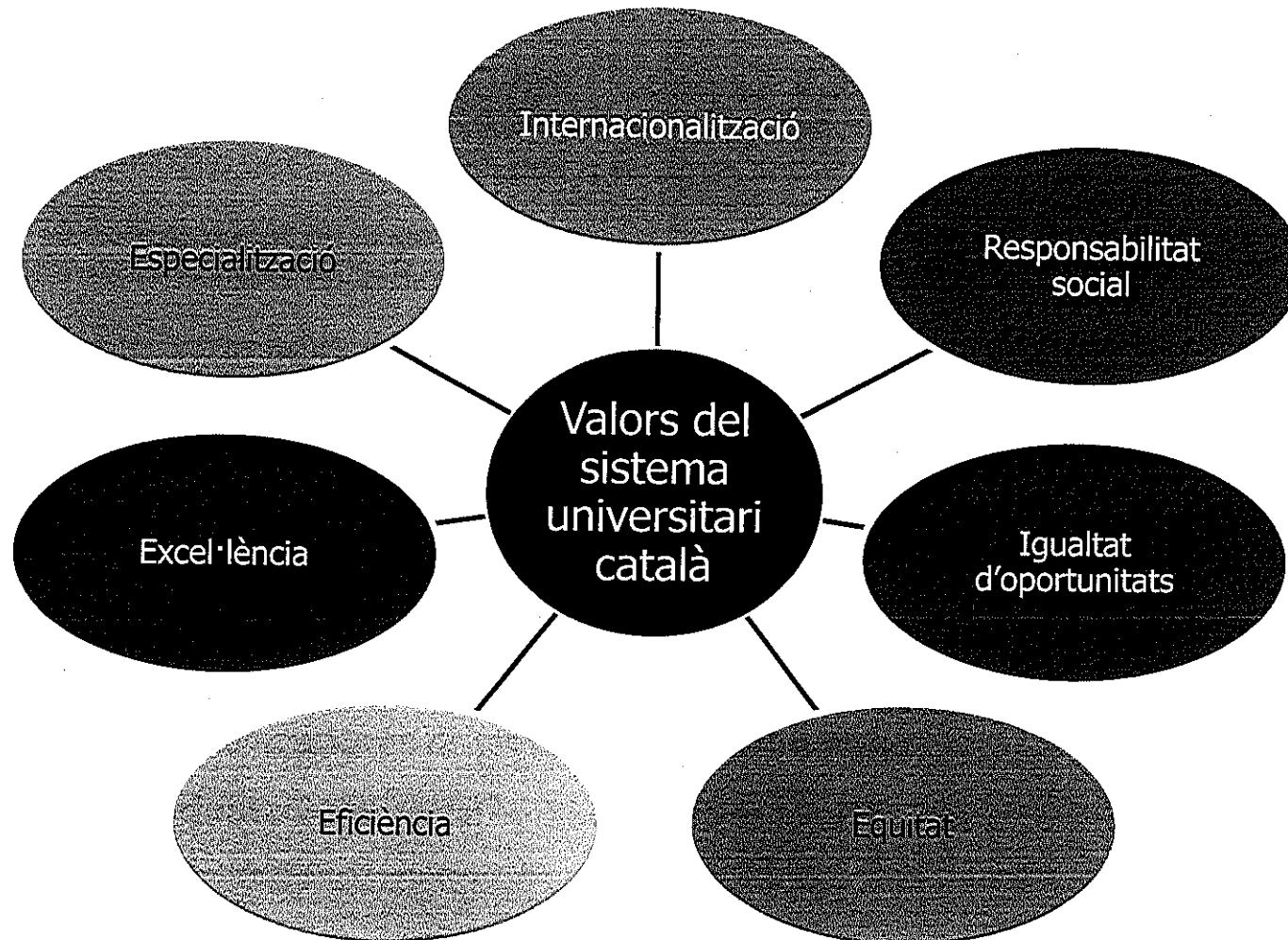
Aquest document recull la **visió compartida i consensuada dels Presidents dels Consells Socials** de les universitats públiques catalanes sobre el **model de les universitats públiques i del propi sistema universitari català**.

Es tracta d'un **plantejament de futur ambiciós**, on s'ha optat per no paraitzar la projecció d'objectius per limitacions normatives o dificultats previstes en els processos de gestió de canvi. El resultat és la configuració d'un **model** que es considera **òptim**, tant d'**universitat** com de **sistema**.

2. Valors que sustenten les propostes de millora

Els **valors** que sustenten les propostes del nou model del sistema universitari són els següents:

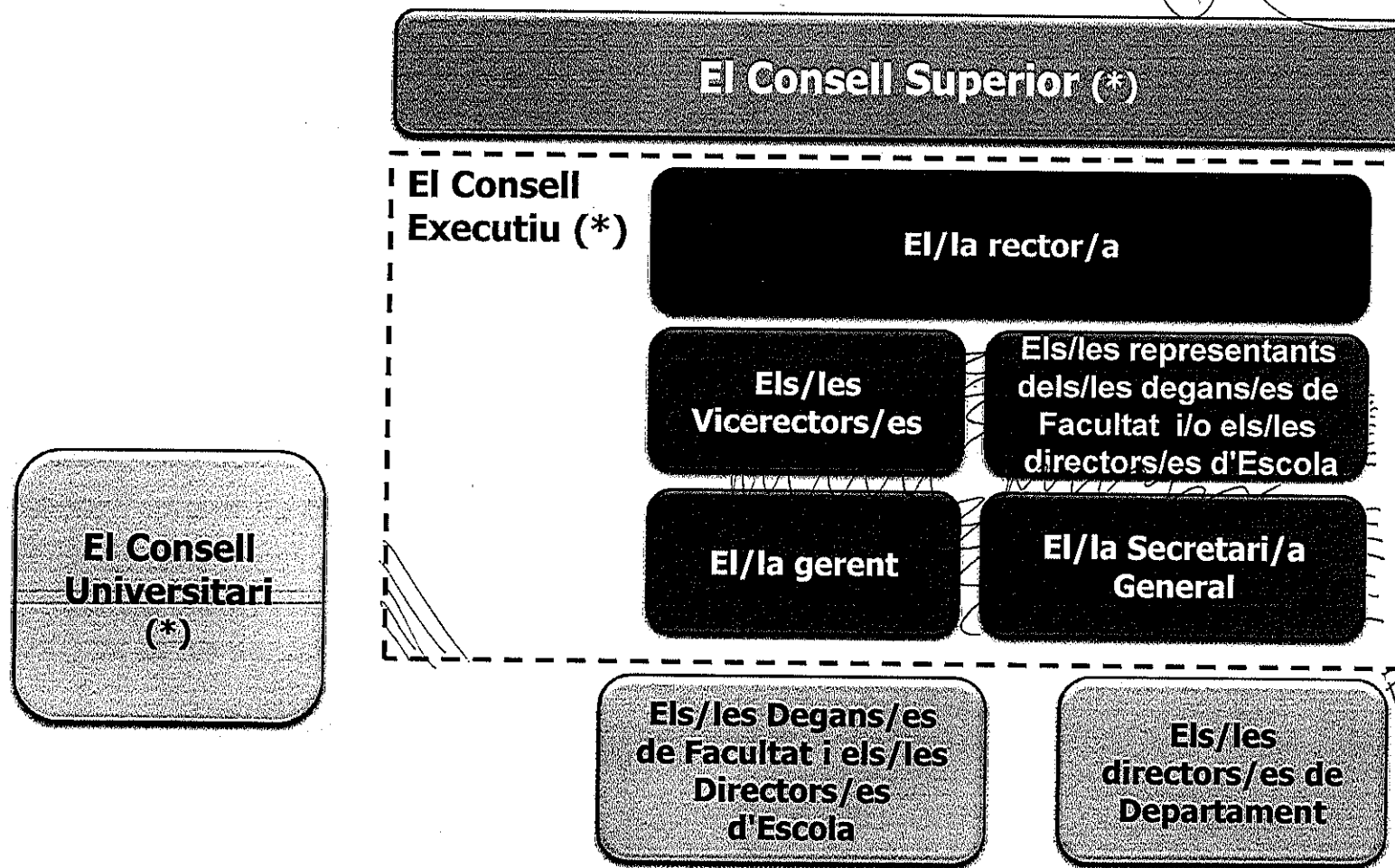
3. El model de governança

- La **redefinició del model de governança** es considera la **peça clau** del present document i l'element cabdal per a la **millora i la modernització del sistema universitari català**.
- L'anàlisi de la **situació actual a Catalunya** i la comparació amb els **models establerts a d'altres països** ha permès assolir conclusions sobre les principals tendències, a partir de les quals s'han establert els **principis bàsics** següents **per a la nova configuració del model de governança**:
  - ✓ **Reduir la complexitat** en la **governança**, facilitant mecanismes que proporcionin **autoritat als màxims responsables** en la direcció i la gestió de les Universitats;
  - ✓ Establir **mecanismes àgils de gestió** i de **retiment de comptes**;
  - ✓ Representar la **voluntat** i les **demandes** de la **societat** al **govern universitari**;
  - ✓ Facilitar els **mecanismes de presa de decisions**;
  - ✓ **Alinear** els **objectius estratègics** de la direcció de la Universitat amb les Facultats o Escoles i els Departaments.
  - ✓ **Relacionar** les **persones** i els **objectius** amb responsabilitats directes sobre els resultats;
  - ✓ **Reduir** el nombre de **membres** de les **estructures directives**;
  - ✓ Assegurar unes **orientacions estratègiques** estables a **mitjà i llarg termini**.

3. El model de governança

3.1. La governança de la Universitat

Els agents de la Universitat

(*) Els noms utilitzats són propostes a valorar i s'han inclòs al document per facilitar la comprensió del nou model, evitant l'ús d'una terminologia igual o semblant a aquella que s'utilitza en l'actualitat.

3. El model de governança

3.1. La governança de la Universitat

El Consell Superior

Els òrgans col·legiats (1)

- **Definició:** òrgan de govern i de màxima responsabilitat de la Universitat.
- **Composició:** format per un nombre reduït de membres, no superior a quinze, amb una majoria de representants de la societat (*).
- **Funcions bàsiques:**
  - ✓ Establir les línies **estratègiques**, els objectius i les **directrius** de la universitat, relatius a l'organització dels ensenyaments, la recerca i els recursos humans, econòmics i patrimonials;
  - ✓ Controlar i fer el **seguiment** de la implantació de les **línies estratègiques**, aprovant les decisions clau;
  - ✓ Elaborar i aprovar el **pressupost** i supervisar l'activitat econòmica universitària;
  - ✓ Supervisar i avaluar la **qualitat** (ensenyaments, recerca i transferència) d'acord amb els informes de l'Agència per a la Qualitat del Sistema Universitari de Catalunya;
  - ✓ Elaborar i aprovar els **Estatuts** de la Universitat;
  - ✓ Definir les condicions del procés de selecció i el perfil dels candidats a **rector/a, elegir-lo i nomenar-lo** (preferentment, a partir de la terna de candidats proposada pel Consell Universitari);
  - ✓ **Ratificar el nomenament** dels vicerectors/es, degans/es, directors/es d'Escola i Departament i gerent;
- **Retiment de comptes:** al Parlament de Catalunya.

(*) President/ta, rector/a, 1 representant del departament competent en matèria d'universitats de la Generalitat de Catalunya, 3 membres del Consell Universitari en representació de la comunitat universitària, gerent, secretari/ària general i, la resta, representants de la societat a proposta del Parlament de Catalunya, tenint en compte l'opinió del president/a, personalitats de prestigi empresarial i social, externes a l'àmbit acadèmic. Tots els membres amb veu i vot, llevat del gerent i secretari/ària general, amb veu però sense vot.

3. El model de governança

3.1. La governança de la Universitat

El Consell Executiu

Els òrgans col·legiats (II)

- **Definició:** òrgan de direcció, execució i gestió de la universitat.
- **Composició:** el/la rector/a (president del Consell Executiu); el/la gerent; els/les vicerectors/es (s'aconsella un nombre de 3 vicerectors com a màxim, vinculats cadascun d'ells a les 3 missions universitàries: docència, recerca i transferència), 3 degans/es (com a representants dels grans àmbits de coneixement de la universitat: ciències, arts i humanitats, ciències de la salut, etc.) i el/la secretari/ària.
- **Funcions bàsiques:**
  - ✓ Dirigir i gestionar l'activitat acadèmica universitària amb les directrius estratègiques del Consell Superior;
  - ✓ Gestionar les activitats econòmiques i financeres i executar els acords i decisions del Consell Superior;
- **Retiment de comptes:** al Consell Superior.

El Consell Universitari

- **Definició:** òrgan de representació de la comunitat universitària.
- **Composició:** format per un nombre representatiu dels membres de la comunitat universitària en relació amb l'envergadura de la universitat (s'aconsella un màxim de 100 membres), representants dels diferents col·lectius i on la majoria són acadèmics amb vinculació permanent a la Universitat.
- **Funcions bàsiques:**
  - ✓ Proposar una terna de candidats a rector/a al Consell Superior (a partir de les condicions definides per aquest i, fonamentalment, en un procés obert a candidatures externes a la universitat);
  - ✓ Proposar els seus representants al Consell Superior, entre el personal docent i investigador;
  - ✓ Assessorar, de manera permanent, els Consells Superior i Executiu sobre funcionament, organització, gestió interna i polítiques en relació a la docència, la recerca i la transferència del coneixement, així com sobre qualsevol altra qüestió requerida pel Consell Superior;
  - ✓ Participar en l'elaboració dels estatuts de la universitat.

3. El model de governança

3.1. La governança de la Universitat

La Junta de Facultat o Escola

Els òrgans col·legiats (III)

- **Definició:** òrgan responsable de l'organització dels ensenyaments i els processos acadèmics, administratius i de gestió per a l'obtenció de títols de grau i postgrau.
- **Composició:** els degans/es de Facultat i/o Directors/es d'Escola, els directors/es de Departament i els membres de la comunitat universitària vinculats a la Facultat o Escola (*).
- **Funcions bàsiques:**
  - ✓ Organitzar els ensenyaments i processos acadèmics, administratius i de gestió en l'obtenció de títols de grau i postgrau;
  - ✓ Proposar estudis de grau i de postgrau, d'acord amb el Consell Superior.
- **Retiment de comptes:** al Consell Executiu.

- (*) A proposta del Degà o Degana de Facultat o del Director o Directora d'Escola podrien tenir cabuda en la composició de la Junta de Facultat o d'Escola membres externs a la Comunitat Universitària.

3. El model de governança

3.1. La governança de la Universitat

Els òrgans unipersonals (I)

El/la president/a del Consell Superior

- **Nomenament i perfil:** elegit i nomenat pel Parlament de Catalunya; no tindrà vinculació amb l'àmbit acadèmic i serà una figura destacada en la seva trajectòria professional i prestigi en el món social i/o econòmic.
- **Funcions bàsiques:**
  - ✓ Dirigir el Consell Superior i exercir la més alta responsabilitat i representació institucional de la universitat.
- **Durada del mandat:** sis anys, amb la possibilitat d'un segon mandat, a consideració del Parlament de Catalunya.
- **Retiment de comptes:** al Parlament de Catalunya.

El/la rector/a

- **Nomenament, elecció i perfil:** el nomenament, cessament i elecció correspon al Consell Superior (preferentment, a partir de la terna de candidats proposada pel Consell Universitari i d'acord amb el perfil i condicions definits pel Consell Superior), fruit d'un procés competitiu, obert a candidats interns i externs a la Universitat;

El perfil ha de correspondre a una trajectòria d'excel·lència en la docència, la recerca i la transferència de coneixement, amb provada capacitat de gestió i de lideratge.

- **Funcions bàsiques:**
  - ✓ Exercir la direcció i la gestió de la Universitat;
  - ✓ Desenvolupar les línies d'actuació definides pel Consell Superior i executar els seus acords;
  - ✓ Nomenar els/les vicerectors/es, degans/es de Facultat, directors/es d'Escola i Departament i el/la gerent;
- **Durada del mandat:** sis anys, amb la possibilitat d'un segon mandat, a consideració del Consell Superior.
- **Retiment de comptes:** al Consell Superior.

3. El model de governança

3.1. La governança de la Universitat

Els/les vicerectors/es

Els òrgans unipersonals (II)

- **Nomenament i designació:** correspon al rector/a (s'aconsella un nombre de 3 vicerectors com a màxim, vinculats cadascun d'ells a les missions principals de la Universitat).
- **Funcions bàsiques:**
  - ✓ Executar les activitats del seu àmbit funcional de responsabilitat (docència, recerca i innovació, etc.);
- **Retiment de comptes:** a el/la rector/a.

Els/les degans/es de Facultat, els/les directors/es d'Escola i de Departament

- **Nomenament:** correspon al rector/a.
- **Funcions bàsiques:**
  - ✓ Representar la Facultat i Escola o Departament i gestionar-los d'acord amb la planificació estratègica i els acords adoptats pel Consell Superior, les directrius del rector/a i de l'equip de Vicerectors/es;
  - ✓ Reportar els resultats de la gestió al rector/a;
  - ✓ Consensuar les decisions estratègiques amb el Consell Executiu i elegir-hi els seus representants;
- **Retiment de comptes:** a el/la rector/a.

3. El model de governança

3.1. La governança de la Universitat

El/la gerent

Els òrgans unipersonals (III)

- **Nomenament i designació:** correspon al rector/a.
- **Funcions bàsiques:**
  - ✓ Gestionar l'activitat econòmica, financera i patrimonial;
  - ✓ Gestionar els serveis generals i administratius;
  - ✓ Gestionar les polítiques de recursos humans (personal docent, investigador i administració);
- **Retiment de comptes:** al Consell Superior i al rector/a.

El/la Secretari/a General

- **Nomenament:** correspon al Consell Superior, a proposta del seu president/a
- **Funcions bàsiques:**
  - ✓ Actuar com a secretari del Consell Superior i del Consell Executiu;
  - ✓ Exercir les funcions pròpies de la secretaria d'un òrgan col·legiat i les responsabilitats de custòdia documental, registre i arxiu.

3. El model de governança

3.2. La governança del sistema universitari català

La Generalitat de Catalunya

•Definició:

Òrgan **legislador** i **finançador** del sistema universitari català.

L'Agència per a la Qualitat del Sistema Universitari de Catalunya

•Definició:

Òrgan **avaluador** del sistema, tant en l'àmbit docent com en els de la recerca i la transferència de coneixement.

•Funcions bàsiques:

- ✓ Definir els procediments d'avaluació de la qualitat del sistema, inclòs el quadre de comandament de seguiment;
- ✓ Avaluar la qualitat, en els àmbits de la docència, la recerca i la transferència de coneixement;
- ✓ Acreditar el personal docent i investigador;
- ✓ Avaluar el desenvolupament d'accions polítiques clau (internacionalització, implantació de l'EEES, etc.) a petició dels òrgans superiors de les universitats o de la Universitat de Catalunya;
- ✓ Acreditar els títols de grau i postgrau i avaluar la seva implantació, seguiment i desenvolupament;
- ✓ Transmetre els resultats de l'avaluació de la qualitat a cada universitat, a la Universitat de Catalunya, a la Generalitat i al Parlament de Catalunya;

3. El model de governança

3.2. La governança del sistema universitari català

La Universitat de Catalunya

▪ Definició i estructura:

Òrgan **planificador i gestor** del sistema universitari català, estructurat en el Consell Rector i en un Senat Universitari.

▪ El Consell Rector:

➤ Composició : 10-15 membres (*), amb majoria dels representants de la societat.

➤ Funcions bàsiques:

- ✓ Definir la planificació estratègica del sistema universitari català: mapes de docència, línies de recerca i transferència de coneixement; àrees de prioritització; principals directrius; internacionalització; atracció i retenció de talent, etc.;
- ✓ Assignar el finançament a les universitats públiques catalanes, segons els criteris consensuats amb el model de finançament;
- ✓ Definir i gestionar els serveis universitaris comuns a les diferents universitats catalanes, públiques i privades (**): proves d'accés a la Universitat i preinscripció universitària, serveis comuns de compres, gestió de la marca, etc.;
- ✓ Definir una política de personal per a tots els professionals del sistema universitari català;
- ✓ Assessorar els diferents agents del sistema en qualsevol àmbit de la seva competència;

(*) El/la President/a (persona nomenada pel Parlament de Catalunya, de gran prestigi social i no pertanyent al món acadèmic); un representant de la Generalitat de Catalunya; El/la director/a general (amb la competència d'exercir les funcions executives de la Universitat de Catalunya); i el/la secretaria/ària general (amb veu i sense vot); La resta de membres seran persones representatives de la societat, amb procedència i prestigi nacional i/o internacional, elegides i nomenades pel Parlament, escoltat el/la president/a.

(**) En el cas de les universitats privades catalanes (que poden adherir-se a la Universitat de Catalunya), en funció del seu acord d'adhesió.

3. El model de governança

3.2. La governança del sistema universitari català

▪ El Senat Universitari

- Composició: format pels/les presidents/es dels Consells Superiors i els/les rectors/es de les universitats catalanes, públiques i privades (*).
- Funcions bàsiques:

Assessorar al Consell Rector en qualsevol matèria de l'àmbit universitari.

(*) En el cas de les universitats privades catalanes (que poden adherir-se a la Universitat de Catalunya), en funció del seu acord d'adhesió.

4. El model de finançament

Modificacions al "finançament bàsic"

- Disminuir el pes relatiu del finançament bàsic en favor de l'augment del finançament estratègic
- Estructurar i definir el finançament bàsic en funció del cost mitjà per alumne i de l'experimentalitat.
- Incorporar variables de productivitat/rendibilitat de les infraestructures al model de finançament, evitant finançar únicament per superfície construïda.

Modificacions al "finançament estratègic"

- Augmentar el pes del finançament estratègic, en detriment del finançament bàsic.
- Mantenir l'actual estructura i distribució marcs del "finançament estratègic": àmbit de recerca (45%), àmbit de docència (35%) i àmbit de Gestió (20%), tot redistribuint-lo entre els objectius de cada àmbit, per potenciar els aspectes següents:

- ✓ En l'àmbit de la recerca:

Fomentar la tercera missió i la consecució de resultats a través de l'increment de la ponderació de la transferència de coneixement *versus* la captació de fons competitiu.

- ✓ En l'àmbit de la gestió:

Es proposa un canvi en els objectius vinculats a la gestió per a potenciar:

- 1) La productivitat vinculada a les polítiques de personal;
- 2) La reducció de les despeses generals, l'eficiència en la gestió dels actius, etc;
- 3) La responsabilitat social (medi ambient, sostenibilitat, eficiència energètica, etc.).

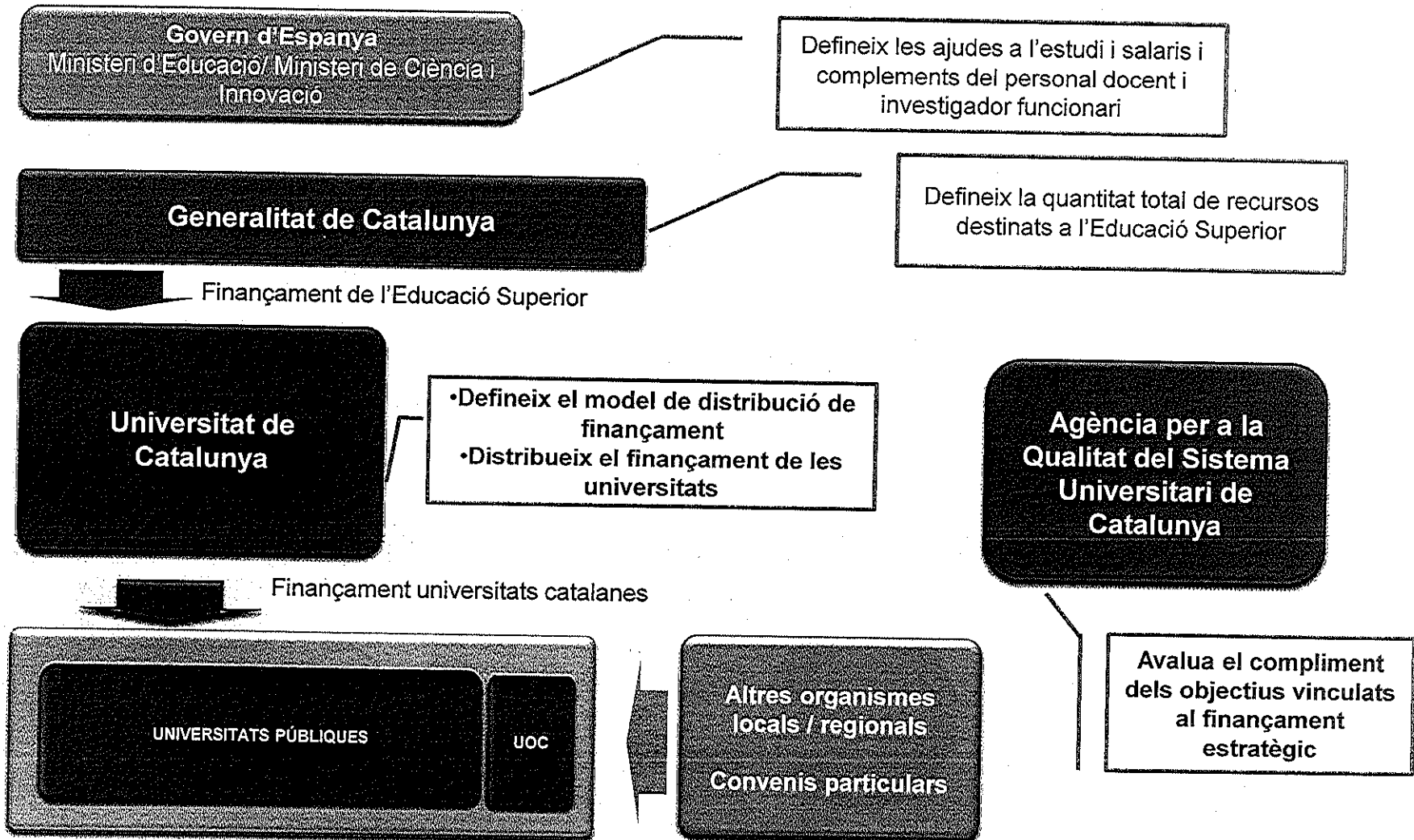
4. El model de finançament

Reestructuració dels agents que intervenen en el finançament del sistema

- La **Generalitat de Catalunya** és l'agent legislador i finançador que defineix la quantitat total de recursos públics dedicats a l'educació universitària basant-se en les pautes genèriques (contracte programa) del govern de la Generalitat.
- La **Universitat de Catalunya** és l'agent planificador i gestor del finançament públic dedicat a l'Educació Superior; és a dir, és l'agent que defineix el model de finançament del sistema universitari català i l'entitat responsable de distribuir els recursos entre les universitats.
- La **Generalitat de Catalunya** estarà present en les polítiques de definició del model de finançament i en la distribució pressupostària, formant part de la pròpia Universitat de Catalunya.
- L'**Agència per a la Qualitat del Sistema Universitari de Catalunya** ha d'avaluar el compliment dels objectius vinculats al finançament estratègic.
- Les **universitats** han de disposar de més autonomia financera.
- Es planteja que **les** pròpies **universitats** participin en les polítiques de personal, atès que aquest suposa, aproximadament, un 70 % de la seva despesa total.

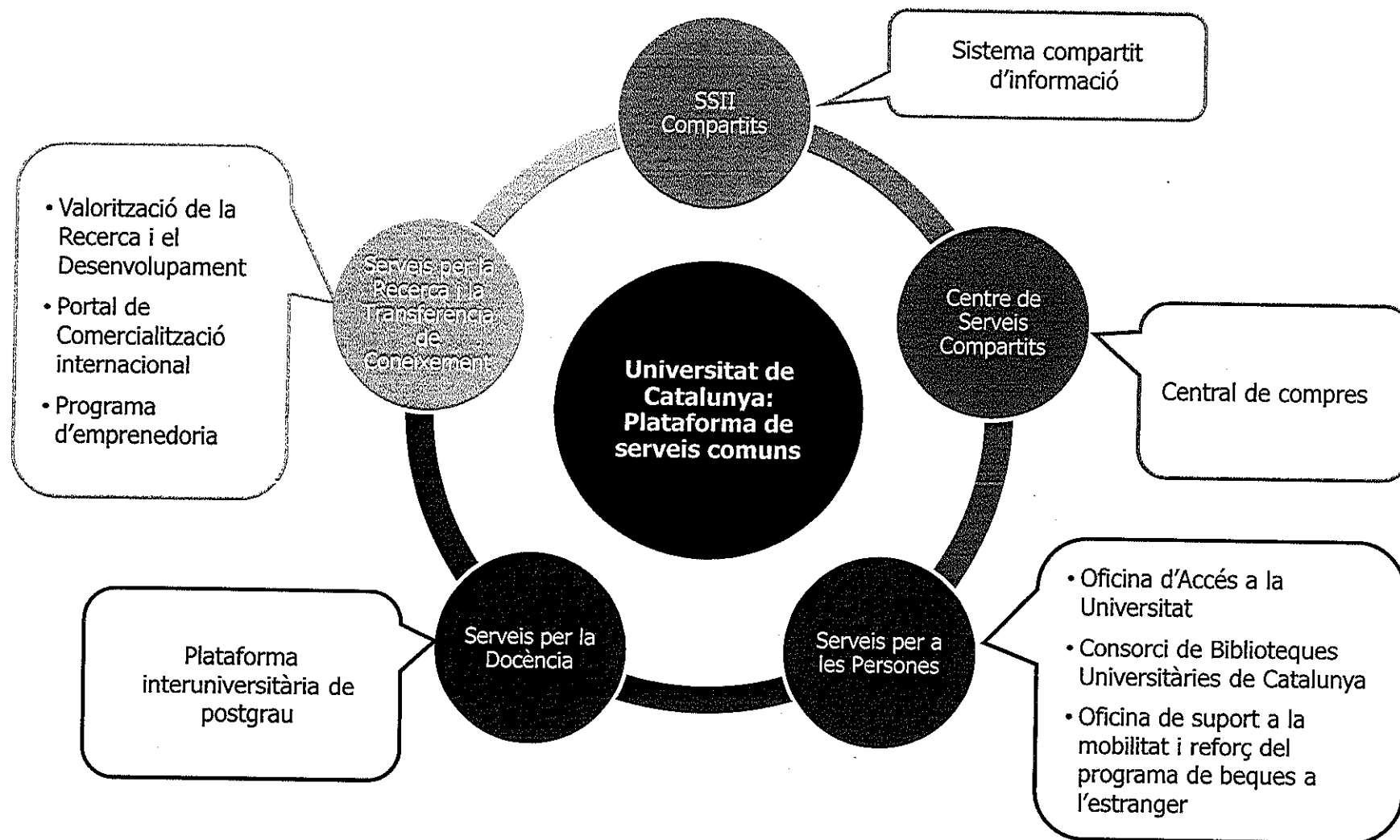
4. El model de finançament

Reestructuració dels agents que intervenen en el finançament del sistema

5. L'eficiència organitzativa del sistema i el paper de la Universitat de Catalunya

La proposta temptativa d'una **plataforma comuna de serveis per a la Universitat de Catalunya** es basa en l'objectiu d'aprofitar les sinèrgies i les economies d'escala, tot respectant l'autonomia universitària i els principis de competitivitat i diferenciació, amb la finalitat de **millorar la qualitat, l'eficiència i la sostenibilitat** del sistema.

6. Les polítiques de docència, recerca i transferència

Polítiques en matèria de docència

- Planificar el **mapa de titulacions**, amb criteris i indicadors consensuats i visió global, garantint la qualitat, l'excel·lència, l'especialització, el desenvolupament territorial i la sostenibilitat del sistema; reforçar el paper de la Universitat de Catalunya com a òrgan planificador i el de l'Agència per a la Qualitat del Sistema Universitari Català (AQU Catalunya) com a òrgan assessor i avaluador del mapa de titulacions.
- Definir un sistema d'**avaluació de la qualitat** i la seva implementació en el sistema català per part de l'AQU Catalunya, amb l'objectiu de permetre una vinculació objectiva amb el **finançament estratègic**.
- Promoure la **formació permanent** dels postgraduats universitaris, reforçant els processos docents semipresencials i virtuals de cada universitat, amb el complement i les sinergies possibles amb la UOC.
- Millorar la **inserció laboral dels estudiants**, reforçant les borses de treball de les universitats i les relacions amb el mercat laboral.

Polítiques en matèria de recerca (*)

- Promoure la **recerca d'excel·lència** i l'**especialització**.
- Impulsar la **carrera acadèmica** i el **personal** dedicat a la recerca i la innovació.
- Millorar la **capacitat institucional de gestió** de la recerca.
- Promoure la **formació investigadora** i els programes de doctorat excel·lents.
- Promoure l'**atracció** i la **retenció de talent**, fomentant aliances estratègiques amb grups, universitats i països de referència.
- Prioritzar la **ciència i la cultura**, situant-les al centre de les prioritats socials i col·lectives, fomentant el diàleg permanent entre ciència i societat.

(*) Les propostes en aquest àmbit es remeten, essencialment, al Pacte Nacional per a la Recerca i la Innovació, de recent aprovació.